

Zij die weggingen

Volgens de folklore zouden geesten tijdens de schemering actiever moeten zijn, maar het blijkt dat dat onzin is. De zaken liggen heel anders. Het was puur toeval dat ik Sabine een half uur na zonsondergang ontmoette. Waarschijnlijk had ik haar niet eens gezien als ik niet half-slaperig met een van de oordopjes van mijn iPhone aan het klooiën was geweest en ze opkeek omdat ze een flard muziek hoorde.

‘Hoi,’ groette ik afwezig, terwijl ik mijn hand om de draad van mijn oordopjes wond en ze van de grond oprapte voordat ik erop zou stappen.

De jonge vrouw op het bankje keek me aan met een uitdrukking die het midden hield tussen verstoring en verbazing. ‘Wat, je kan me zien?’

‘Eh, ja?’ zei ik ietwat verward. Ik lachte. ‘Hoezo?’

Ze wuifde naar me. ‘Oh, joh meid, maakt niet uit. Fijne avond nog verder.’

Ik staarde een moment naar haar, maar ze ging er verder niet op in, dus liep ik verder naar huis. Ik moest extra lang lopen omdat ik in de tram in slaap was gevallen en prompt mijn halte gemist had. Ik keek nog een keer over mijn schouder, maar ze had zich alweer teruggedraaid naar het meertje. Ik volgde haar blik. Ze staarde naar de reflectie van de schemering-gekleurde lucht in het water. Het was een mooi uitzicht. Kalm.

‘Nee serieus,’ zei ik, terwijl ik mijn pas inhield. ‘Waarom zei je dat?’

Ze keek weer naar me en hield haar hoofd schuin. ‘Je zou me niet geloven als ik het je zou vertellen.’ Het was een mooie meid die ik qua leeftijd midden in de twintig schatte, ietsje ouder dan ik. Ze had dik, donker haar, donkere ogen die wat triest aandeden en een caramelleurige huid. Ze droeg een zwart hemdje, een spijkerbroek en slippers aan haar blote voeten - misschien iets te licht gekleed voor de juni avond. Het was een warme dag geweest, maar nu de zon onder was gegaan, koelde het rap af.

Ik lachte en stopte de oordopjes van mijn telefoon in mijn zak. ‘Verras me.’

‘Oké. Wat is de datum?’

‘26 juni,’ zei ik geamuseerd, me afvragend waar ze hiermee naartoe wilde.

Ik weet niet wat ik als antwoord verwachtte, maar wat ze uiteindelijk zei was dat in ieder geval niet.

‘Dan ben ik volgende week precies twee jaar dood.’

Mijn mond viel open. ‘Je maakt een geintje,’ zei ik lacherig, om mezelf een houding te geven. Wat een flauwe grap! De verborgen camera’s zouden nu vast ieder moment uit de bosjes komen.

‘Nee hoor. Ik zei toch dat je me niet zou geloven,’ glimlachte ze flauwtjes. De glimlach bereikte haar ogen niet, die bleven een wat lege, verdrietige blik houden. ‘Maar goed, ga verder met je leven, joh. Het is al goed.’

Natuurlijk was het niet goed; mijn nieuwsgierigheid was gewekt. Ik liep naar haar bankje toe, plofte naast haar neer en reikte brutaal mijn hand naar haar uit. Ze deed niets, maar keek gewoon wat ik aan het doen was. Waar ik haar schouder had moeten raken, was er niets behalve het geschilderde hout van het bankje waarop we zaten. ‘Huh.’ Ik knipperde met mijn ogen en fronste, terwijl mijn hersenen de dissonantie tussen mijn optische en tactiele impulsen probeerden te rijmen. ‘Bizar,’ mompelde ik.

‘Je gezicht is bizar,’ grinnikte ze.

‘Word ik gek?’ vroeg ik me hardop af. Ik zwaaide met mijn hand door de lucht waar mijn ogen vertelden dat haar torso zou moeten zijn. Ik had me ook laten vertellen dat de lucht kouder was op plekken waar geesten zitten, maar ik voelde geen temperatuurverschil, alleen de sensatie van lege lucht waar een jonge vrouw zou moeten zitten. En ze zat er echt, half in de schaduwen van het bosje, haar getinte gezicht bleek in het stervende licht van de schemering. De enige verklaring was dat ik aan het hallucineren was. ‘Droom ik nog?’

‘Misschien,’ zei ze goedgegluimd. ‘Dan droomde je een mooie zonsondergang daarnet. Wat voor muziek had je aanstaan?’

Ik knipperde met mijn ogen. ‘Filmmuziek, dus vooral instrumentaal. Hoezo?’

‘Oh, dat is prima. Ik hoor toch de stemmen al twee jaar niet meer,’ zei ze. ‘Wil je het op speaker zetten?’

Er was niemand in de omgeving behalve de auto’s op de rondweg achter ons, dus ik zag niet in waarom niet. Als ze écht al twee jaar dood was, dan vond ik het niet meer dan logisch dat ik haar een pleziertje zou doen. Bovendien, als ik zou weigeren, zou ze ongetwijfeld weggaan... en dit moment was te uniek, te bizar, dat ik het nu al wilde beëindigen. Ik zette mijn applicatie weer aan en we luisterden gezamenlijk naar de muziek. Het gevoel dat er iemand met een verborgen camera uit de bosjes zou komen, werd met de seconde zwakker. De minuten tikten weg.

Het liedje was al halverwege toen ze de gemoedelijke stilte tussen ons verbrak en zei: ‘Ik heet Sabine, trouwens.’

‘Carla,’ zei ik. Ik speelde met de draad van mijn koptelefoon in mijn jaszak. ‘Weet je hoe je...’

‘Hoe ik dood ben gegaan?’ Sabine haalde haar schouders op en hief haar gezicht naar de avondlucht, waar de eerste sterren aan de hemel begonnen te twinkelen. ‘Auto-ongeluk. Ik

zat achter het stuur te sms'en en eindigde tegen een boom. Op slag dood. Eigen stomme schuld.'

'Oh. Da's rot. Liet je nog iemand achter?'

'Mijn vriend. Studiegenootjes. Mijn moeder. Mijn zus. Mijn zus was degene die ik zat te sms'en; ik hoop dat ze het zichzelf niet te erg kwalijk neemt.'

'Weet je dat niet? Doe je als geest niet...' Ik maakte een halfhartig wuivend gebaar, waarbij mijn hand een geest voorstelde die door de avondlucht dwarrelde. Het leek er niet echt op, maar Sabine begreep wat ik bedoelde.

Ze schudde haar hoofd langzaam, bijna droefgeestig. 'Op het moment dat je sterft, is de wereld meteen bijna helemaal leeg. Ik kan lezen - papier wel, digitaal niet, en op de een of andere manier kan ik muziek nog horen, maar ik zie en hoor geen mensen meer en zij mij ook niet. Dat compliceert de zaken. Hoe kan ik over iemand waken die ik niet kan zien?'

'Dat... dat is het? Je sterft en je komt in een lege wereld terecht?' Dat was niet hoe ik me het hiernamaals had voorgesteld. Ik had er nooit zo veel over nagedacht, maar dit was niet hoe ik het in mijn hoofd had zitten. Het klonk verrassend morbide, maar tegelijkertijd zo surrealistisch dat ik moeite had om het te bevatten. Deze hele gebeurtenis was zo onwerkelijk dat ik het te druk had met verbaasd zijn om in paniek te raken, of erover na te denken.

'Nee, ik zit op een tussenstation. De bedoeling is dat ik naar het hiernamaals vertrek, maar ik ben aan het treuzelen.'

'Kan dat?'

Sabine haalde haar schouders weer op. 'Blijkbaar. Het hiernamaals is niet extreem *pushy*.'

'Huh,' zei ik. 'Ik ben toch gek geworden, denk ik.'

'Zou kunnen,' zei Sabine mild. 'Maar ja, wie is er eigenlijk niet een beetje gek?'

Ik probeerde logisch na te denken, zoals andere mensen zouden doen in een dergelijke situatie. Wat deden andere mensen op een moment als dit? Zouden ze in paniek raken omdat ze naast een geest zaten? Zouden ze bang of bevreemd zijn? Zouden ze vluchten? Ik was alleen maar stomverbaasd. Mijn hersenen waren zo druk bezig om dit allemaal te verwerken, dat ik het allemaal gewoon maar accepteerde. Maar ondertussen zat er wel een dode jonge vrouw naast me, die al twee jaar geen contact had gehad met iemand als ik. Met een levende. Geen wonder dat ze mijn gezelschap opzocht. 'Ik kan je vriend en je zus opzoeken op Facebook? Kijken wat ze aan het doen zijn?' bood ik aan in een uiting van solidariteit, terwijl ik op mijn iPhone in mijn jaszak tikte. Misschien was het troost. Ik had geen idee wat ik deed en waarom, het leek gewoon het juiste om te doen.

Sabine schudde haar hoofd. 'Misschien beter als ik het niet weet. Ik kan er toch niets mee.'

Dat klonk logisch. Iets wat melancholisch, maar wel logisch. Ik vroeg me af of ik in haar situatie hetzelfde zou zeggen en mijn hart brak een beetje. 'Oké.'

Terwijl boven ons de lucht van lavendel naar indigo verschoot, bleven we samen op het bankje zitten en luisterden we naar de muziek. Achter ons reden auto's en fietsen langs. Soms kwam er iemand langslopen, maar niemand groette ons. We zaten gewoon saampjes, twee jonge vrouwen op een bankje in de avondschemering. De temperatuur daalde, terwijl boven ons meer en meer sterren aan de hemel verschenen. Ik merkte dat ik zat te rillen; mijn dunne zomerjasje was niet genoeg. Sabine had nergens last van. Eigenlijk moest ik gewoon naar huis toe gaan. Mijn huisgenootje had beloofd dat we een fles wijn open zouden trekken wanneer ik thuiskwam, maar ik merkte dat ik niet wilde dat dit moment eindigde. Ik voelde tot in mijn botten dat dit een unieke kans was. Ik wilde meer tijd met Sabine doorbrengen, ik wilde haar gezelschap bieden. Ze moest zo alleen zijn; daar kon ik me geen voorstelling van maken.

Ik bedacht opeens iets. 'Hé, vraagje... als niemand je kan zien, waarom zie ik je dan?'

Sabine schoof ongemakkelijk heen en weer op het bankje. 'Ben je een medium? Overkomt je dit vaker?'

'Niet dat ik weet,' zei ik nadenkend. Ik begon nu wel te twijfelen aan het levensechte ingebeelde vriendje dat ik gehad had toen ik vijf jaar oud was. Hij had bijna een half jaar met me opgetrokken en had me op een dag verteld dat hij weg moest gaan; ik had hem nooit meer gezien. Goh. Ik had al in geen jaren meer aan Tommie gedacht. 'Wel raar.'

'Hm,' was alles wat ze daarop zei.

Ik zou daarop gevraagd hebben waar ze aan zat te denken, maar het volgende moment viel de muziek weg en sneed het geluid van mijn ringtoon door de stilte die volgde.

Sabine wierp één blik van afschuw op mijn iPhone en maakte zichzelf vervolgens uit de voeten.

'Wacht!' riep ik haar achterna, maar ze rende keihard de bosjes in en was verdwenen voordat de tweede rinkelcyclus van mijn telefoon begon. 'Huh,' mompelde ik, terwijl ik mijn telefoon opnam. Paulien, flitste er op het scherm. Mijn huisgenootje. 'Hé Pau,' zei ik. Ze zou vast ongeduldig zijn, ik had al een half uur geleden thuis moeten komen.

'Waar ben je?' klonk Pauliens stem geïrriteerd aan de andere kant van de lijn. 'Is je tram kapot of zo?'

'Sorry, ik werd opgehouden,' legde ik uit.

‘En ik maar wachten, lekker is dat. Ik heb hier een fles wijn die mijn naam schreeuwt. Kan je hem door te telefoon horen? *Paulieeeeeen*, roept hij. *Paulieeeeeen!* Ik ga hem opdrinten, hoor. Als je niet binnen een kwartier thuis bent, dan zit die wijn alleen in mijn buik, niet de jouwe.’

Ik keek naar de bosjes waar Sabine in gedoken was, maar er was geen spoor meer van haar te bekennen. Alsof ze er nooit geweest was. ‘Kwartiertje? Gaat lukken.’

Mijn moment met Sabine was duidelijk voorbij. Nadat Paulien en ik opgehangen hadden, stond ik op van het bankje en liep het voetpad weer op om mijn weg naar huis te vervolgen. Het was maar een klein stukje nog, misschien vijf minuten lopen. De avond was nog steeds kalm, het was nog steeds fris, maar ik voelde me onwerkelijk, alsof ik droomde. De wereld leek zo normáál, Paulien was zo zichzelf - en toch had ik met een geest zitten praten. Het was alsof de wereld zich niets aantrok van de tijd die ik met Sabine doorgebracht had. Alsof het echt niet gebeurd was. *Misschien zit ik nog steeds in de tram te slapen. Ben ik aan het snurken en lachen mijn medepassagiers me stiekem uit*, dacht ik met een vage glimlach, terwijl ik van een stenen trapje afliep richting het voetpad naar mijn huis.

Terwijl ik om me heen keek om de weg over te steken naar het voetpad, om te dubbelchecken of er geen auto’s aan kwamen, verstpapte ik me. Heel stom, maar ik zette mijn voet waar ik verwachtte op een traprede te stappen. In plaats daarvan vond mijn voet slechts lucht.

Een moment lang wankelde ik en probeerde ik mijn evenwicht te hervinden, maar mid-stap was ik juist mijn evenwicht volledig kwijt. Dus ik viel half zijwaarts, te laat om mijn val met mijn handen te breken. Met mijn hoofd op een paaltje. Zo stom...

Het geluid van gekraak was afschuwelijk.

Het volgende moment voel ik mezelf uit mijn lichaam vallen. Ik struikel en val op mijn knieën, maar niet echt, want mijn lichaam is niet echt meer. Een seconde lang kan ik mijn lichaam op de grond zien liggen, mijn hoofd heftig bloedend en mijn nek in een onnatuurlijke hoek. De volgende seconde is dat ook verdwenen en wordt het prompt doodstil. Ik ben alleen op straat; de wereld is volledig leeg. Zelfs het geluid van de snelweg vlakbij is niet meer hoorbaar.

‘Oh nee,’ fluister ik terwijl ik in een lege straat sta, naast het paaltje dat me van het leven heeft beroofd. ‘Nee, nee, nee. Niet op deze manier...’ Mijn stem klinkt onnatuurlijk luid en tegelijkertijd onecht.

‘Daarom kon je me zien dus,’ zegt Sabine somber naast me.

Ik ben niet eens verbaasd dat ze opeens naast me staat. Na de schok van wat er daarnet gebeurde, registreert het niet eens.

‘Gecondoleerd.’

‘Ik ben niet echt dood,’ werp ik tegen, terwijl ik staar naar het paaltje. Het ziet er onschuldig uit. Schoon. In de echte wereld zit het vol met bloedspetters, maar dat is voor mij niet meer te zien. ‘Dit is niet echt gebeurd.’

‘Dat dacht ik ook, toen ik naast het wrak van mijn auto stond,’ zegt ze mild. ‘Het spijt me voor je.’

Ik draai me met een ruk naar haar toe. ‘Waarom zei je niets als je wist waarom ik je kon zien?’

Ze schuifelt bijna beschaamd met haar voeten. ‘Het had niets uitgemaakt. Als het je tijd is, is het je tijd. Sommige mensen kunnen geesten zien vlak voordat ze dood gaan. Jij bent er blijkbaar zo eentje.’

Woede ontvlamt in mijn binnenste. Ik bal mijn vuisten in futiele woede terwijl ik probeer haar niet aan te vliegen. ‘Dit is jouw schuld! Als jij wat gezegd had, dan was dit misschien niet gebeurd!’

Sabine kauwt op haar lip en schudt haar hoofd. ‘Dan was het op een andere manier gebeurd. Bovendien wilde ik de aandacht niet op mezelf vestigen. Ik wil geen stennis schoppen. Ik wil nog niet door naar de andere kant. Sorry.’

‘Nee, ik wel dan? Ik ben gewoon op weg naar huis! Ik ga wijn drinken met mijn huisgenootje!’

Ze gaat niet mee in mijn woede. Ze blijft kalm en staart me aan met die droefgeestige blik van haar. ‘Dat gaat niet gebeuren, vrees ik. Je bent dood, Carla.’

‘Kan je me niet helpen dan? Kan je niets voor me doen? Ik wil nog helemaal niet dood zijn.’

Ze schudt nogmaals haar hoofd. Haar donkere ogen zijn poelen van medelijden. ‘Niets. Dit is het.’

Ik probeer me voor te stellen hoe Paulien thuis op me zit te wachten. Hoe ze het zat wordt, en boos de fles wijn openmaakt en een glas voor zichzelf inschenkt. Hoe haar irritatie omslaat in bezorgdheid. Hoe ze me belt, en ik niet opneem omdat mijn mobieltje in een poel van bloed ligt. Hoe snel zal ze het weten? Zal ze me zoeken? 112 bellen? Wat zal mijn moeder zeggen? Mijn vrienden? God, ik wil nog zoveel doen. Nog twee tentamens en mag ik gaan afstuderen. Ik heb mijn project al helemaal klaarliggen; ik weet precies hoe ik het ga

aanpakken. Voor die tijd zou ik eerst nog een weekje met Pau naar Ibiza gaan om te feesten. We zouden over drie weken gaan vliegen. Die leuke jongen van de dating website die ik gisteren aangesproken had, zal nooit meer wat van me horen. Dat rijbewijs zal ik nooit gaan halen. Die belofte die ik aan Lily gemaakt heb, dat ik haar en haar vriend in Londen kom opzoeken? Gaat nooit gebeuren. Het is gewoon over. Bij deze.

De wereld tolt om me heen en ik zoek steun bij het paaltje alsof ik dronken ben.

Het volgende moment realiseer ik me dat *dit* het paaltje is dat in de echte wereld mijn einde betekent heeft (waar mijn *bloed* aan kleeft) en ik struikel blindelings weg, totdat ik opeens Sabines armen om me heen voel. Ze voelt echt, solide, alsof we allebei niet dood zijn. Ze zegt niets, ze houdt me gewoon stevig vast en ik merk dat ik gierend aan het huilen ben.

‘Dus wat nu dan?’ vraag ik wat later, als ik me los pel uit haar omhelzing. Mijn neus is snotterig en mijn hoofd doet pijn van het huilen. Het is inmiddels volledig donker geworden en er is geen enkele manier om te weten of iemand mijn stoffelijk overschot hier al gevonden heeft. Misschien lig ik daar nog in een poel van mijn eigen bloed. Misschien lig ik daar wel, urenlang, mijn lichaam afkoelend en het bloed opdrogend, totdat een of andere onfortuinlijke jogger me vindt. Of misschien Paulien die me komt zoeken. Ik snak naar adem bij de gedachte. Te afschuwelijk. Ik wil er niet aan denken.

‘Nu zal je binnenkort tekenen gaan zien dat het tijd is om door te gaan,’ zegt Sabine. ‘Mijn teken is een rinkelende telefoon. Zodra ik die oppak, ben ik hier weg. Daarom rende ik weg toen je gebeld werd.’

Ik lach door mijn tranen heen. ‘Zoals in de Matrix?’

Ze trekt een gezicht. ‘Ja, zoals in de Matrix. Kan ik ook niets aan doen, hoor.’

‘Is dat ook mijn teken?’

‘Waarschijnlijk niet, maar dat merk je snel genoeg.’

Ik veeg mijn natbehuilde gezicht af en zucht. Ik denk weer aan mijn leven en al die dingen die ik had willen doen. Tokyo bezoeken. De Grand Canyon. Seks op het strand. Mijn rijbewijs halen. Mijn vader bellen, na al die jaren. *Pap... oh Jezus, ik heb je nooit meer gebeld...* Mijn hart krimpt samen in mijn borst, zo hard dat het bijna fysiek pijn doet. Ik kan dat niet allemaal loslaten. Onmogelijk. ‘Ik wil helemaal nog niet door,’ biecht ik op.

Sabine knikt en slaat haar arm weer om mijn schouder.

Ik leun tegen haar aan. Het is fijn om iets tastbaars te ervaren in een wereld die te leeg aanvoelt.

‘Ik snap wat je bedoelt. Daarom ben ik hier al twee jaar. Kom, laten we hier weg gaan. Het heeft geen zin om hier te blijven hangen.’

We lopen samen gearmd weg van de plaats waar ik gestorven ben. Boven ons twinkelen de sterren aan de nachtelijke hemel. De straten zijn verlaten zoals ik ze maar zelden gezien heb. In Den Haag is bijna altijd wel iemand op straat. Al is het maar een de auto, in de verte. En anders kom je binnen vijf minuten echt wel iemand tegen. Nu niet. Het zou griezelig zijn als het ergste me niet al overkomen was. Sabines rustige aanwezigheid helpt.

We besluiten niet naar mijn appartement met Paulien te gaan. Ik krijg bij de gedachte alleen al bijna een paniekaanval, en Sabine voelt dat haarfijn aan. 'Je zou er niets kunnen doen,' troost ze me. 'Alleen maar je spulletjes zien, en je huisgenootje niet. Je zou niet weten waar ze was, wat ze voelde. Geloof me, ik heb het meegemaakt.' In plaats daarvan neemt ze me mee naar het station. Alleen de zijingang is rond deze tijd nog geopend, maar de nachttreinen rijden nog. We stappen op de trein naar Rotterdam. 'Dat is niet zo ver, maar hij draait daar om en gaat weer terug naar Amsterdam en Utrecht. Goed genoeg voor vannacht,' zegt ze.

De trein is uiteraard verlaten. Ik moet lachen als Sabine haar slippers uittrapt en met haar blote voeten op de bank tegenover ons gaat zitten. 'Laat toch geen plekken achter,' zegt ze goedgeluimd, refererend naar haar voeten.

De trein zet zich langzaam in beweging. Ik kan het wiegen van de trein duidelijk voelen, net zoals ik mezelf voel zitten op de nepleren bekleding van de banken. Ik merk echter al gauw genoeg dat ik niets kan doen met het prullenbakje, of het raam. Sabine legt me uit dat we alleen contact kunnen hebben met stationaire objecten. De rest van de wereld is te vluchtig om te beïnvloeden. Dat is ook de reden dat we wel van papier kunnen lezen en niet van digitale media.

De wereld draait door, maar het neemt ons niet meer in acht. De trein beweegt, maar we zien niet wie hem bestuurt. We kunnen er alleen in stappen als hij stilstaat, wanneer het interieur blijkbaar statisch genoeg is om het te kunnen betreden. Muren en deuren zijn solide. We kunnen muziek horen, maar niet de stemmen. Het zijn compleet andere natuurwetten dan de folklore me ooit geleerd heeft.

'Ben je niet eenzaam?' vraag ik Sabine uiteindelijk als we Delft al voorbijgereden zijn.

Ze leunt terug tegen de bank en glimlacht vaagjes. 'Vast wel, anders hing ik nu niet met jou rond. Maar over het algemeen vind ik het wel rustig. Ik kan precies doen waar ik zin in heb.'

'Zoek je wel eens andere...' ik weet niet zo goed hoe ik ons moet noemen, 'doden op?'

'Heel soms,' antwoordt ze. De lichten van buiten maken patronen op de verloren uitdrukking op haar gezicht. 'Maar de meesten gaan snel weer weg. Jij waarschijnlijk ook. En dan ben ik weer alleen.'

Ik weet niet zo goed wat ik daarop moet zeggen. Mijn eerste impuls is om te zeggen dat ik wel bij haar blijf, dat ik haar wel gezelschap houd, maar die blik in haar ogen - er is iets van gekte. Iets onthechts, vaag droefgeestig, alsof ze niet meer helemaal bij me is.

'Ik ken maar een persoon die hier langer is dan ik. Hij is er al meer dan acht jaar. Misschien zelfs wel tien. Hij weet het zelf niet zo goed meer. Wil je hem ontmoeten?'

'Waarom niet.' Ik probeer me voor te stellen hoe het zal zijn, om meer dan acht jaar in deze leegte door te brengen. Geen menselijk contact. Alleen maar stilte... en heel soms, andere voorbijgaande geesten, die altijd weer weggaan. Aan de andere kant is daar het hiernamaals en het complete loslaten van alles wat mijn leven ooit was. Mijn moeder. Paulien. Mijn vader. Mijn studie. Mijn toekomst. Alles, alles, alles. Ik sla mijn armen om mezelf heen en huiver, ook al is het helemaal niet koud.

De uren verstrijken. We arriveren in Rotterdam waar de trein een tijdlang stil staat, totdat hij in de tegengestelde richting weer terug begint te rijden. Ik merk dat ik zit te wachten op het moment dat ik moe word, maar die sensatie komt niet opzetten. Noch is er een aandrang om naar het toilet te gaan. Ik denk wat na over eten, maar realiseer me dat ik zin heb in de actie van het eten en de smaak van voedsel, maar dat ik eigenlijk niet hongerig of dorstig ben. Het is een vreemde gewaarwording om zo los van je lichaamsfuncties te staan.

Sabine zit stil naar de lichtpatronen buiten te kijken, dus ik sta op en loop wat door de trein, nu al een beetje verveeld. Als ik de coupé uitloop, valt mijn blik op de graffiti die op de muur boven de banken gekladderd is. De zwarte verf steekt fel af bij de lila muren van de intercity.

CARLA, KLAAR OM TE GAAN? staat er. DRUK DAN HIER, met een pijl naar een groot omcirkeld X teken.

Ik knipper met mijn ogen. Het staat er toch echt; mijn naam. 'Is dat voor mij?' fluister ik een beetje overbodig tegen de tekst op de muur.

De graffiti antwoordt niet, maar de zwarte letters lijken voor mijn ogen te dansen. Alsof ze willen dat ik die X op de muur aanraak. De neiging om het te doen kriebelt onderaan mijn hersenstam. Wil ik hier echt acht jaar rondhangen? In die eenzaamheid? Wil ik echt... Ik heb mijn hand al uitgestrekt voordat ik hem met een ruk terugtrek en terug de coupé in ren alsof mijn achterste in de brand staat.

Ik plof bij Sabine neer op de bank en ze glimlacht flauwtjes naar me. 'Heb je je eerste bericht gehad?'

Ik knik, half buiten adem. Ik haal mijn handen door mijn haren om me maar een houding te geven. 'Dat was best heftig,' geef ik toe. Mijn hart bonst nog steeds in mijn keel. Dat voel ik dan weer wel.

'Ja hè,' zegt Sabine. 'De eerste keer dat er een telefoon bij mij afging, ben ik heel Dordrecht door gerend voordat ik durfde te stoppen.'

Als ik mijn ogen sluit, kan ik de zwarte letters nog op mijn netvlies zien. Ik doe ze gauw weer open. 'Gebeurt dat vaak, die berichten?'

Ze haalt haar schouders op. 'Wat is vaak?'

'Geef eens een gok?'

'Eens in de paar dagen? Geen idee. Ik heb niet zo'n notie van tijd. Dag en nacht betekenen niet zo veel. Soms zit ik te lezen of ben ik in gedachten en dan kan het zijn dat er dagen voorbij zijn gegaan. Ik moet echt bewust checken welke dag het is.'

Ik kauw nadenkend op mijn lip. Sabine klinkt zoals mijn opa in de maanden nadat mijn oma overleden was. Volledig eenzaam, in een droom rondwalend, met niets meer om voor te leven - maar toch nog rondlopend. *Klaar om te gaan?* vragen de zwarte letters in mijn geest. 'Waar is die gast van je?'

'Schiphol.'

'Wat doet hij daar?'

'Graffiti van muren bij de snelweg boenen.' Ze meesmuilt een beetje. 'Je moet toch wat, hè.'

Terwijl de trein ons naar Schiphol brengt, vertelt Sabine me over hoe ze in de afgelopen jaren door heel Europa geïnterraild is. Barcelona, Dubrovnik, Budapest, Rome, ze is bijna overal geweest. 'Ik dwaal door museums en bekijk kerken en architectuur. Ik probeer iedere zonsondergang mee te pakken en ik zie de spectaculairste uitzichten. De trein brengt me waar ik wezen wil. Ik ben eigenlijk pas net terug in Nederland.'

Dat klinkt niet zo heel slecht, totdat je je realiseert dat ze in de tussentijd misschien maar een handjevol mensen is tegengekomen. De rest van de tijd heeft ze door een ultieme leegte gedwaald. 'Wil je nog naar buiten Europa?' vraag ik.

'Ik durf niet zo goed te vliegen,' bekennt ze. 'Wat natuurlijk nergens over gaat, want ik ben al hartstikke dood, wat is nou het ergste wat me kan overkomen?'

Uiteindelijk arriveert de trein bij onze bestemming. Sabine heeft gelijk, het is moeilijk om de tijd in de gaten te houden als je lichaam je geen signalen geeft. De hemel boven de luchthaven is al aan het oplichten door de naderende zonsopgang, maar dat zegt heel weinig zo kort na midzomernacht. Onze voetstappen echoën door de compleet verlaten luchthaven. Ik

voel me neerslachtig terwijl ik me afvraag of Paulien mijn lichaam al gevonden heeft. Heeft ze mijn familie al gebeld? Wat doet mijn moeder nu?

Ik knipper de opwellende tranen weg en volg Sabine naar buiten. We lopen direct over de autoweg, dat is de meest directe route naar de A4. Op een van de muren van de parkeergarage ernaast zie ik zwarte letters staan die mijn naam spellen en een pijl die wijst naar een grote X, maar ik scheur mijn blik ervan los. Ik versnel mijn pas om naast Sabine te komen lopen. Ze slaat een arm om me heen; ze heeft het duidelijk gemerkt. 'Ze moeten je wel hebben, hè,' zegt ze meelevend.

Niet veel later zie ik naast de ingang van de Schipholtunnel een silhouet van een magere, slungelige jongen tegen een van de geluidswallen van de A4 geleund staan. Hij staat naar ons te kijken. Wanneer hij mijn blik opvangt, steekt hij zijn arm op en zwaait even.

Dichterbij blijkt hij jonger te zijn dan ik. Ik denk dat hij nog niet eens twintig is. Hij heeft warrig blond haar, een puisterig gezicht, en een lege uitdrukking in zijn ogen. Er staat een emmer naast hem en hij heeft een spons in zijn handen. Mijn eerste gedachte is dat een spons nooit genoeg gaat zijn om graffiti van de geluidswal af te krijgen, dat je daar een hogedrukreiniger voor nodig hebt. De tweede is verbazing omdat hij een niet-stationair object in zijn handen heeft en die blijkbaar kan gebruiken.

'Hoi,' zegt hij. Zijn stem klinkt inflectieloos. Ik zou het dood noemen, als dat niet zo toepasselijk was voor de situatie. 'Komen jullie helpen?'

Sabine glimlacht naar hem. 'Ik denk niet dat ik dat al kan,' zegt ze, gebarend naar zijn spons. 'En Carla hier al helemaal niet; die is vanavond overleden.'

'Oh,' zegt hij. 'Gecondoleerd.' Hij draait zich weer naar de muur om en begint te schrobben, maar hij laat geen schonere plekken achter waar zijn spons geweest is.

'Waarom ben je aan het schoonmaken?' vraag ik, terwijl ik op de vangrail ga zitten. Het metaal is scherper en oncomfortabeler tegen mijn achterste dan je zou denken.

Hij werpt een blik over zijn schouder. 'Waarom niet? Ik heb toch niets beters te doen. Het is goed werk.'

'Thomas was bezig met zijn taakstraf toen hij stierf,' legt Sabine uit. 'Hij zet dat nu voort.'

Ik werp een blik op de muur die er echt niet schoner op wordt en kijk dan Sabine met een vragende blik aan.

Ze haalt haar schouders op als antwoord. 'Ieder zijn meug, toch?'

'Het is goed werk,' herhaalt hij.

‘Wist je dat het al bijna juli is?’ zegt Sabine. Haar stem is zacht en vriendelijk alsof ze tegen een kind praat.

‘Echt? Huh. Misschien moet ik dan maar eens aan de geluidswal aan de overkant gaan beginnen.’ Hij gooit de spons in zijn bak met water en draait zich naar ons toe. ‘Gaan jullie mee?’

Ik steek in hoog tempo de A4 over. *Wat is nou het ergste dat me kan overkomen?* had Sabine gevraagd, maar blijkbaar hebben mijn instincten daar geen boodschap aan. Ondanks het feit dat de weg helemaal leeg is, blijft het volledig zenuwslopend om de snelweg lopend over te steken. Tegen de tijd dat ik de overkant van de snelweg bereikt heb, voel ik een druppel angstzweet langs mijn ruggengraat glijden.

Sabine volgt wat langzamer. ‘Hé,’ zegt ze. ‘Niet meteen omdraaien hoor, maar er staat weer een bericht voor je op de muur achter je.’

‘Verdomme,’ mompel ik. De woorden op de muur achter me lijken wel te branden. Ik kan hun hitte en hun aantrekkingskracht zowat fysiek voelen. ‘Wat zei je ook al weer over dat de dood niet *pushy* is?’

‘Ik denk dat de dood aanvoelt dat je bijna weggaat, Carla.’

Ik sluit mijn ogen. Loslaten. Alles loslaten. De geur van mijn moeder wanneer ik haar omhels. Het geluid van Pauliens halfdronken lach. De smaak van wijn en chocolade. Mijn ex-vriend die een lok van mijn haar om zijn vinger windt. Mijn dromen voor de toekomst. Een afgemaakte studie, een leuke baan, een vent, misschien zelfs wel een kindje, later... ik... ik had niet zoveel dromen, maar ik had verdomme een fijn leven. Ik had zoveel mogelijkheden - en nu is het allemaal over! Het is zo verdomde oneerlijk! Kan ik weggaan? Kan ik loslaten?

‘Ik...’ Ik wil wat zeggen, maar dan hoor ik het opeens.

Het geluid van een auto die met honderdtwintig kilometer per uur door de Schipholtunnel rijdt. Het is maar een fractie van een seconde. We hebben geen tijd om te reageren.

Het volgende moment zien we een flits van een zilverkleurige wagen die uitwijkt voor Thomas die nog op de weg staat - een oorverdovende klap, het gruwelijke geluid van snerpend metaal - en het volgende moment staan er een oudere man en vrouw naast ons. Hun auto is een flits van een wrak, daarna is het verdwenen.

Ik ruik de geur van alcohol om haar heen, maar niet om hem. Ze zijn leuk gekleed, alsof ze van een feestje terugkomen. De vrouw kijkt verwilderd om zich heen, maar de man draait zich met een ruk om naar Thomas, die kalmpjes van de snelweg af komt lopen en zich bij ons voegt.

‘Wat deed jij zo op de snelweg midden in de nacht, stomme idioot?’ snauwt hij, terwijl zijn handen zich ballen in Thomas’ witte T-shirt.

‘Ik kan er ook niets aan doen dat jij voorbestemd bent om te sterven en me dus zomaar ziet,’ zegt Thomas terwijl hij de man van zich wegduwt. Hij verwaardigt het niet eens om de man in zijn ogen te kijken. De man wiens *dood* hij veroorzaakt heeft; hij lijkt er niets om te geven.

‘W-wat?’ stamelt de vrouw. Ze kijkt Sabine en mij aan in pure schok en verwarring, haar ogen smekend om hulp.

Ik kan haar weinig bieden, ik ben even aan de grond genageld van afschuw. De *déjà vu* met mijn eigen dood dringt zich aan mijn geestesoog op.

‘Het spijt me voor u, mevrouw en meneer,’ zegt Sabine zachtjes, ‘maar u bent zojuist overleden. Uw auto is tegen de muur hier gebotst. U bent allebei op slag dood.’

Een seconde lang is het stil, dan zakt de vrouw op haar knieën en jammert: ‘Dit kan niet waar zijn,’ terwijl de tranen over haar gezicht beginnen te stromen. ‘Hoe kan dat zomaar gebeuren?’

Haar man neemt het minder goed op; die duwt Thomas ruw tegen de muur: ‘Je hebt ons vermoord!’ grauwt hij. ‘Waarom?’

‘Ik heb je niet vermoord,’ houdt Thomas aan, maar hij kijkt de man nog steeds niet aan. Hij probeert zich ook niet weg te vechten. ‘Ik was hier, en jij zag me. En je moest al sterven, daarom zag je me. Laat me toch alleen, ik heb hier toch ook niet om gevraagd? Dit is niet mijn probleem, oké?’

De doodsheid in zijn stem - diezelfde leegte die ik ook al een paar keer bij Sabine gehoord heb - doet iets in mijn borstkas verkrampen.

‘Thomas,’ vraag ik. ‘Wanneer heb jij voor het laatst gehuild?’

Hij kijkt me niet-begrijpend aan over de schouder van zijn doodsslachtoffer, alsof hij zich het hele concept huilen niet eens kan herinneren. Het concept gevoel. Herinneringen. Is dit hoe het is om dood te zijn, écht dood? Dat niets je nog interesseert; zelfs niet dat je de dood van anderen zojuist hebt veroorzaakt, dat je niet genoeg bij de tijd bent om je zelfs maar te realiseren dat je met Sisyphus arbeid bezig bent? Dat je eeuwige taakstraf onbenullig is, maar dat je niet door kunt gaan naar een ander leven - ondanks dat je je oude leven en je oude zelf maar nauwelijks kunt herinneren en alles wat jou *jou* maakte, allang al van je weggeglipt is?

Ik voel me benauwd en snak naar adem. Hoe je het ook wendt of keert, alles is weg. Alles is kwijt. Vanaf het moment dat mijn hoofd dat paaltje raakte, is mijn leven geëindigd. Alles

wat ik nog kan doen, is het accepteren. Het alternatief... *Oh God, het alternatief is verschrikkelijk.*

'Is dit het?' fluister ik tegen de oplichtende hemel.

Het enige antwoord wat ik krijg is van de zwarte letters op de muur naast me. De zwarte X steekt fel af tegen het lichte beton. CARLA, zeggen de letters. CARLA, LAAT LOS.

Ik wil niet mezelf vergeten en alles kwijtraken doordat ik mijn verstand verlies. Dat ik een schim zal zijn van wie ik ooit was, gedoemd om in de leegte rond te dwalen. Ik kan dit niet. Als ik loslaat, dan is dat *mijn* keuze. Wat er hierna ook komt, alles is beter dan dit.

'Weet je het zeker?' vraagt Sabine, kijkend naar mijn uitgestrekte hand. 'Ga je?'

Ik voel een overweldigend gevoel van opluchting in mijn binnenste opwellen. 'Zou jij ook moeten doen,' zeg ik en schenk haar mijn stralendste glimlach.

Ik leg mijn hand op de muur en ik laat los.
